Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények, Miskolc, XIX. évfolyam, 1. szám (2026), pp. 134–142.
https://doi.org/10.32977/anyk.2026.012

Driscoll, Dana Lynn
Becoming an expert writer: A holistic guide to writing for publication.
The WAC Clearinghouse; University Press of Colorado, 2026, 240 lap
ISBN 978-1-64215-275-3 (PDF), 978-1-64215-276-0 (ePub)
https://doi.org/1010.37514/PRA-B.2026.2753

MAGNUCZNÉ GODÓ ÁGNES[1]

Az MI drámai átalakulásokat hozott az oktatás minden területén, így a felsőoktatásban is: képes elvégezni számos olyan feladatkört, amely korábban az emberi intellektus kiváltsága volt, és ezáltal megváltoztatja azt az utat is, amely eddig a legtágabban értelmezett szakértelem elsajátításához vezetett. A STEM-területen jellemzően a kutatás forradalmasításaként értékelik azt, hogy az MI átveszi az adatelemzés, tudományos írás és prezentációtervezés folyamatainak kisebb kognitív kihívást jelentő elemeit, így felszabadítva kapacitást, amely más, érdemi feladatokra fordítható (Ling 2023). Ezzel szemben, a bölcsészet- és társadalomtudományok művelőit aggodalommal tölti el a szakmai integritás sérülésének veszélye, a megkérdőjelezhető szerzőség, a plágium, és mindazoknak a kulcskészségeknek a potenciális elsorvadása, amelyeket oly könnyen átadunk az MI-nek: az értő olvasás, kritikus gondolkodás, szövegalkotás, egyéni látásmód vagy a szerzői hang megjelenítése (Amirjalili–Neysani–Masoud 2024; Casal–Kessler 2023; Deep–Yixin 2025; Revell et al. 2024). Ebben a változó oktatási és kutatási környezetben, úgy vélem, fontos tudatosítani, hogy milyen kiemelt szerepet tölt be az írás az emberi tudás felhalmozásában és továbbadásában, és milyen készségek szükségesek a minőségi publikációk létrehozásához. Dana Lynn Driscoll ezeket a kérdéseket járja körül *Becoming an expert writer: A holistic guide to writing for publication* (Hogyan váljunk szakterületünk írójává: Átfogó útmutató a tudományos publikáció céljából történő íráshoz) című, 2026-ban megjelent művében: bemutatja, miben különbözik az egyetemi írásfeladatok világa a tudományos karrier részeként történő szakírástól, és hogyan válhatnak kezdő szakemberek szakterületük professzionális írójává, akik hosszú távú karrierjük részeként sikeresen publikálnak.

A kötet holisztikus megközelítése két pilléren nyugszik. Egyrészt a szerző szisztematikusan tárgyalja az írásfolyamat minden összetevőjét és szereplőjét, egyforma figyelmet fordítva az írói kompetenciákra, attitűdökre és motivációkra, a szakmai környezet és közönség elvárásaira és a velük történő interakcióra, valamint az írás

[1] MAGNUCZNÉ DR. GODÓ ÁGNES
egyetemi docens
Miskolci Egyetem BTK MFI
Angol Nyelvészeti és Irodalomtudományi Tanszék
agnes.magnuczne@uni-miskolc.hu

folyamatára és végeredményére. Másrészt mindezt saját, komplex módszerekkel megvalósított, kezdő és tapasztalt tudományos írókat bevonó kutatásának eredményeivel illusztrálja: a vizsgált írók narratíváin keresztül megjelenő változatos személyes tapasztalatok alapján mutatja be a tudományos írói szerep összetettségét, az írás folyamatának nehézségeit, örömeit és jógyakorlatait. A kötet szerkezete is tükrözi ezt a szempontrendszert. Az alapfogalmakat bevezető első fejezet után a 2–5. fejezetet tartalmazó 1. rész az írói folyamat elemeire és fejlesztésére koncentrál, míg a 2. részben található 6–9. fejezet az írói én kognitív, pszichológiai és szociális aspektusait járja körül. Végül két függelék tartalmazza a kötetben idézett kutatások módszertanának és adatainak ismertetését. A kötet így egy informatív, kiválóan felépített, olvasóbarát kézikönyvként funkcionál, amely érthetően és meggyőzően ülteti át a tudományos kutatás eredményeit egy tágabb közönségnek szóló tudományos-ismeretterjesztő írásba.

Az *Intuitív tudás, kulcsfogalmak és publikálás céljából történő írás* címet viselő első fejezet az egyetemi írásfeladatokon szocializálódott, publikációs karrierre törekvő fiatal kutatók előtt álló kihívásokat tárgyalja, valamint definiálja a kötet gerincét alkotó „kulcsfogalmak" jelentését. Amint a szerző rámutat, az egyetemi tanulmányokhoz kötődő tudományos íráskészségfejlesztés, valamint a gyakran rövid határidős, nem saját érdeklődésen alapuló írásfeladatok számos olyan meggyőződést (pl. az írásfolyamat lineáris, lépésről lépésre haladó megtervezhetősége, a tudásdemonstrálás központi szerepe) és szokást (pl. az utolsó pillanatra hagyott „írásmaraton") alakítanak ki a hallgatókban, amelyek a valós életben nem szolgálják szakmai előmenetelüket. Ugyanakkor ebben az „üvegházi" környezetben nem alakul ki, sőt felszínre sem kerül számos fontos készség, amely elengedhetetlen a tudás átalakítása, új tudás létrehozása, és a diszciplináris közösséggel folytatott szakmai interakció szempontjából. Ez annak is köszönhető, hogy az oktatók és kutatók által birtokolt publikációs szakértelem jelentős része intuitív tudás (tacit knowledge), amely „láthatatlan, körülíratlan és sokszor nem is egészen tudatos" (Driscoll 2026: 4). Célzott tréning nélkül ez a tudás nehezen adható át, és így rejtve maradnak azok a folyamatok is, amelyek a kompetenciák kialakulásához vezettek. A könyv egyik fontos célja e rejtett tudás felszínre hozása, amelyet a szerző minden fejezetben egy-egy kulcsfogalommal (threshold concept), azaz egy mondatban megfogalmazott központi képességgel jelenít meg, amely megkülönbözteti a kezdő írót a tapasztalt professzionális írótól. Ez a fajta összehasonlítás végigvonul az egész köteten és szisztematikus áttekintést, valamint empatikus segítséget nyújt az írói fejlődésre vonatkozóan.

A **professzionális írás folyamatának fejlesztését** célzó 1. rész négy fejezetet foglal magában. A 2. fejezet témája az **innováció és kreatív ötletgenerálás**, és azokat a kulcsképességeket helyezi a központba, amelyek elősegítik az új emberi tudás létrehozásához szükséges kreatív ötletek kidolgozását, értékelését és hatékony bemutatását. Ez a megközelítés Kellog 2006-os tudásmodelljén alapul (idézi Driscoll 2026), amely az írói fejlődés három fázisát tükrözi. Az első fázis a **tudásdemonstrálás**, amely során az író beszámol elsajátított ismereteiről, többnyire kurzuskövetelmények teljesítése céljából. A következő fázis az értelmezést és értékelést tartalmazó **tudásátalakítás**, amely azonban csak az író személyes fejlődése szempontjából

generál új ismereteket és látásmódot. A diszciplináris közösség számára újdonságot képviselő **tudás létrehozása**, amely a tudományterület korábbi eredményein és új kutatásokon alapul, a harmadik fázis sajátja, és csak akkor valósítható meg, ha az író képes saját perspektíváját olvasói perspektívára cserélni. Ebben a paradigmában az innovatív ötletek a tudományterület képviselőivel való intenzív és folyamatos interakció során alakulnak ki, és az író egyéni érdeklődésén túl reagálnak a közönség elvárásaira. A kreatív ötletgenerálás több kognitív műveletet is magában foglal. Az új kutatási irány vagy probléma felismerését, körvonalazását az értékelés követi, amely során a szerző eldönti, érdemes-e/alkalmas-e az adott ötlet a továbbgondolásra, valóban új kutatási eredményeket eredményezhet-e; végül, utolsó lépésként meg kell találni a legmegfelelőbb formát az új gondolat bemutatására és a tudományterület térképen történő elhelyezésére. A fejezet végén számos hasznos stratégia található az ötletelés támogatására, amelyből két fontos megfigyelést emelnék ki: 1) az ötletek jellemzően nem írás közben születnek, hanem szociális interakciók és mindennapi tevékenységek során, ezért fontos azokat azonnal rögzíteni; 2) az ötletek körvonalazása és értékelése időigényes érési folyamat, amelyet egyetemi tanulmányok alatt megszokott rövid határidős írásfeladatok során elsajátított készségek nem támogatnak, ezért új rutinokat kell kialakítani.

A 3. fejezet a **vázlatírás stratégiáit vizsgálja**, és abból a megfigyelésből indul ki, hogy az egyetemi kurzusokon bemutatott lineáris írásfolyamat, amely kitérők nélkül vezet az ötletelés – vázlatírás – végleges szöveg megírása – felülvizsgálat lépésein keresztül a végleges produktumhoz, sem nem jellemző, sem nem hatékony a valós írásszituációk során. A kutatások alapján a tapasztalt szakírók írásfolyamata **rekurzív**, tehát többször is visszatérnek bizonyos fázisokra, finomítják, javítják a gondolatmenetüket, és új elemeket ékelnek be. Mindez egyrészt számos zűrzavaros fázist eredményez, amikor az író „elveszti a fonalat", nem látja át a gondolatmenetet, másrészt meghosszabbítja az írásfolyamatot: a szerző kutatásában megszólaló tapasztalt írók átlagosan 70–100 órát dolgoznak egy-egy nagyobb lélegzetű kutatási beszámolón vagy könyvfejezeten. A Google Draft applikációban rögzített írói tevékenységek alapján ez a munka nem hosszú írásfolyamok formájában történik: a bejelentkezési idők alapján az írók egyszerre néhány perc és másfél óra közötti, legalább 10 perc szünettel elhatárolt időblokkot töltöttek írással. A rekurzív tervezésen belül is különböző írásstílusokat követnek a szerzők: a **tervezők**, a **felfedezők** és a **hibrid írásstílus** követői a kutatási és írásfolyamatok tervezettségének mértéke, összehangolása és az újonnan felmerülő megfontolások beépítésére való nyitottság alapján különböztethetők meg. Érdekes megfigyelés, hogy azoknak a kutatóknak a nagy része, akik publikációs elvárásokat teljesítettek, valószínűleg kényszerűségből, inkább a tervező stílust követték, míg azok, akik több szabadsággal rendelkeztek ebben a tekintetben, a felfedező vagy hibrid stílust alkalmazták. A szerző álláspontja az, hogy a valódi új tudás létrehozását e két utóbbi írásstílus támogatja a legjobban: a meghatározó jellemzőjüket alkotó ciklikus írás és szisztematikus jegyzetelés és vázlatírás lehetővé teszi az előzetes tervek rugalmas felülvizsgálatát és megváltoztatását, így támogatva, hogy az írók nyitottan és kreatív módon fedezhessenek fel új gondolatokat és kutatási problémákat az írásfolyamat segítségével. A különböző

írásstílusok bemutatását itt is számos, személyes tapasztalatot ismertető szerzői narratíva illusztrálja, a fejezet végén elhelyezett kvíz segítségével pedig az olvasók is reflektálhatnak saját írói gyakorlatukról.

A 4. fejezet az írásfolyamat egy fontos, de kevéssé tárgyalt aspektusát mutatja be: az **írás mint flow-élmény** megélését. Csíkszentmihályi (1990) flow-elméletéből kiindulva, Driscoll rámutat, hogy életünk kiteljesítő pillanatait akkor éljük át, amikor szándékosan olyan tevékenységeket keresünk, amelyek során kihívást jelentő, számunkra értékes eredménnyel járó feladatot hajtunk végre szellemi és/vagy fizikai képességeink teljes mozgósításával. Ezt az élményt a tudományos írás során is megteremthetjük magunknak, és a kutatások azt mutatják, hogy a tevékenység élvezetén túl a flow-állapot javítja a figyelemkoncentrációt, a munkába való belemerülést és a kreatív gondolatáramlást is. A szerző vizsgálatai alapján, az írás-flow a tudományos szocializáció bármely fázisában tartó író számára elérhető, a hangsúly az élmény tudatos keresésén van. Érdekes és hasznos része e fejezetnek a kezdő és tapasztalt írók által alkalmazott **flow-kereső stratégiák** ismertetése, amelyek között mindenki találhat saját maga számára vonzó és egyéni kontextusában is alkalmazható ötleteket. E stratégiák egy része az író megfelelő mentális állapotára, kognitív és affektív bevonódására vonatkozik: itt kiemelkedően fontosnak találom a kihívást jelentő, de teljesíthető, az író valódi érdeklődésén alapuló témaválasztást, valamint az „írói blokk" leküzdését is segítő pozitív attitűdök és „jégtörő technikák" elsajátítását. Az írásfolyamatot támogató külső körülmények közül személyes tapasztalataim szerint is kiemelkedik az optimálisan többórás, zavartalan írási időszakok beépítése a heti munkaidőbe, ami a környezet zavaró körülményein túl a virtuális világ kiküszöbölését is jelenti. Emellett hasznosak lehetnek a különböző íráshoz kötődő rutinok (pl.: ugyanannak a zenének a hallgatása, az írásra kijelölt kis „zug" elfoglalása, írás utáni önjutalmazás stb.).

A *Szövegfelülvizsgálat, finomítás, újrabeadás és publikációs célú írási folyamatok* címet viselő 5. fejezet azon a központi megállapításon alapul, hogy a sikeres publikáció kulcsa az író nyitottsága és rugalmassága a **többkörös lektorálási folyamatban való részvétel** során. Ez megköveteli a szakterület képviselőivel folytatott aktív interakciót, „az új kutatási téma elhelyezését a korábbi vizsgálatok kontextusában, az egyéni hozzájárulás egyértelmű jelzését, valamint olyan következtetések és implikációk megfogalmazását, amelyek a terület nagyobb léptékű problémáira reflektálnak" (Driscoll 2026: 85). A szerző kutatása alapján, egy publikáció megjelentetése nemzetközi szaklapban 1-2 évnyi időszakot ölel fel, amely alatt átlagosan négy lektorálási kör zajlik le, és ez az a része publikációs folyamatnak, amely leginkább különbözik az egyetemi írásfeladatok világától. Nem véletlen, hogy kezdő kutatók számára ez az egyik legkritikusabb momentum, amely **pozitív attitűdök, reziliencia** és **külső támogatás** híján sikertelenné teheti a publikálást. Amíg a tanulmányi követelményeket teljesítő írás során a befejezett írásmű értékelése többnyire lezáró jellegű, vagy rövid határidős, kisebb javításra vonatkozik, és elsősorban az író fejlődését szolgálja, a publikációs folyamat során a lektorok feladata az új ismeret létrehozásának és megfelelő formában való közlésének biztosítása, ezért a lektori vélemény direkt és gyakran kíméletlen. A lektorálási folyamatban való konstruktív

együttműködés ugyanakkor egy lehetőség is az írásműben megfogalmazott gondolatok felülvizsgálatára, amely számtalan különböző eredménnyel járhat, beleértve az eredeti mű lektori vélemények alapján javított változatának azonnali megjelentetését, teljes átdolgozását, több kisebb publikációra történő bontását vagy akár egy cikk könyvvé fejlesztését is. A lektorálás utáni átdolgozásra a szerző számos hasznos stratégiát javasol, például a lektorok által jelzett esetleges perspektívaváltást, a hatékony érzelmi menedzselést, „hátralépést" az erős érzelmi reakciók tompítására, a motiváció fenntartását, az átdolgozási folyamat megtervezését és megbeszélését külső kolléga vagy mentor bevonásával.

A könyv második nagyobb egysége az **író én létrehozását és fejlesztését** helyezi fókuszba és további négy fejezetet tartalmaz. A 6. fejezet az írókat vezérlő **külső és belső motivációkat és értékrendszerek**et tárgyalja. Az írói üzenetek megfogalmazása mindig identitásképző és -tükröző folyamat is. Az egyetemi írásfeladatokkal szemben a szakterületi publikáció jóval nagyobb mértékben lehetővé teszi az írók számára, hogy számukra fontos ügyeket képviseljenek, változások katalizátorai legyenek, problémákat oldjanak meg, és új ismereteket hozzanak létre. Mindez a tapasztalt írók számára általában önként vállalt és élvezetes feladat, amely identitásuk részét képezi. E célok és üzenetek megtalálása, a belső motiváció kialakítása és a szerzői én definiálása a hosszú távú publikációs karrier fontos lépései, amelyeket Driscoll a kutatásában vizsgált szakírók tapasztalataival illusztrál. A gyakori és minden szerző által bénítónak ítélt „publikálsz vagy pusztulsz" külső motiváció mellett számos belső motivációs tényező is megfogalmazódik az írói narratívákban: misszióként jelenik meg a perifériára szorult csoportok hangjának felerősítése és ezzel együtt a saját írói identitás meghatározása, a társadalmi változások előmozdítása és a tudás gyarapítása; egyéni inspirációt jelenthet többek között a publikálás mint a személyes tudás és álláspont szabad kifejezése, különösen első generációs női kutatók esetében, akiket más kontextusban elbátortalanítottak a véleménykifejezéstől. A belső motiváció által támogatott írói program meghatározza az író diszciplináris közösségében elfoglalt helyét, ezért ez egy stratégiai feladat. Karrierépítés szempontjából hasznos egy-két kisebb szakterületre specializálódni, amely érintkezik a kutató-oktató író munkaköri feladataival, és ahol az egyén jelentős egyedi szakértelemmel rendelkezik.

A 7. fejezet a publikáció során gyakran előforduló **kudarcélmény kezelésére** és a folyamatot segítő produktív beállítódás, szemléletmód és érzelmek fejlesztésére koncentrál. Az elutasítás a publikációs folyamat velejárója, és nem jelent végleges „bukást": mindig van lehetőség az átdolgozásra, újra beadásra vagy más fórumon történő publikációra. Az, hogy az elutasításra bezárult kapuként vagy új lehetőségként tekintünk, számos más tényező mellett a nagyrészt tudattalan beállítódáson múlik, amely lehet rugalmatlan (fixed mindset) vagy fejlődésorientált (growth mindset). A **rugalmatlan beállítódású szerzők** képességeikre adott tehetségként gondolnak, amely nem változik jelentősen, ezért hajlamosak besorolni magukat valamilyen kategóriába (jó író – rossz író). Nehezen dolgozzák fel a kudarcot, mert az írásmű elutasítását szerzői személyük elutasításaként értékelik, ezért a lektorálási-átdolgozási folyamatra vonatkozó attitűdjeik rendkívül negatívak. Ezzel szemben a **fejlődésorientált szerzők**

hajlamosabbak a kudarcra a fejlődés, tanulás lehetőségeként tekinteni, és az „elbuktam" helyett a „még nem értem oda" megközelítéssel átkeretezni ezt az élményt. Fontos lenne felszínre hozni és még az egyetemi évek alatt formálni ezeket a beállítódásokat, mert nagy hatást gyakorolhatnak a kezdő kutatók pályafutására: a Driscoll (2026: 137) által idézett egyetemisták körében végzett vizsgálatok azt mutatják, hogy a rugalmatlan beállítódás gátolja a kreativitást, a készségek fejlődését, és fokozottan kudarckerülővé tesz. A kudarctól való félelem egyébként is a pályakezdés természetes velejárója, és gyakran az úgynevezett „imposztorszindróma" formájában kerül felszínre: az egyén úgy érzi, hogy ő egy „csaló", nem elég jó, és bármikor kiderülhet, hogy ő „nem való ebbe a társaságba". Driscoll kutatásában a legidősebb szakírókon kívül mindenki megtapasztalta ezt az értést, ugyanakkor a résztvevők számos külső és belső tényezőt is megemlítettek, amelyek segítettek csökkenteni teljesítményszorongásukat és kialakítani az énhatékonyság érzését. A külső segítő tapasztalatok között megjelentek az intézmény és a kollégák pozitív visszajelzései, a tudatos próbálkozások eredményeként elfogadott publikációk és konferencia-előadások, szorongásaik megosztása kollégákkal, valamint a sikeres publikáció folyamatára vonatkozó tanulás, önképzés is. Az írók belső erőforrásait támogató stratégiák között említésre került a saját mondanivaló/üzenet felismerése, a negatív énkép és fenyegetőként értékelt lektorálási folyamat pozitívra hangolása (akár külső segítség bevonásával), a hatékony időbeosztás, valamint az írói karrier átkeretezése (elsősorban munka, nem a teljes életfeladat). A stratégiák felsorolásán túl ebben az esetben is megragadott az írói narratívákban és a szerzői kommentárokban megnyilvánuló támogató, empatikus hangvétel és a személyes megküzdést segítő hasznos – és sokszor vicces – erőforrások bemutatása.

A 8. fejezet azokat a kifinomult **időbeosztási, térmenedzselési és célmeghatározási stratégiák**at tárgyalja, amelyek elősegítik a folyamatos és sikeres publikációs tevékenységet. Amint a szerző rámutat, a frissen végzett fiatal kutatók három meghatározó kihívással néznek szembe: a korábban kívülről jövő határidőket fel kell, hogy váltsa a saját határidők kijelölése és betartása; az egyetemi évek alatt gyakorlattá vált rövid távú „írásmaraton" helyett más, produktívabb módszereket kell alkalmazni a publikációs célú írás során; végül a lektorálási folyamat várakozáson felül hosszúra nyúlhat, amelynek elfogadása érzelmi és munkaidőszervezési terheket ró az írókra. A hosszú távú szerzői karrier során munkahelyi, családi, magánéleti elfoglaltságaikból kell „kifaragni" azt az időt, amely az írásra fordítható. Ez csak tudatos tervezés és erőfeszítés árán valósulhat meg, amely az időmenedzselésen túl kiterjed az elszámoltathatósági mechanizmusok és az optimális írói tér kialakítására is. Amellett, hogy hasznos gyakorlati ötleteket találunk az írói rutin mindennapokba történő beépítésére, fontos érdeme a szerzőnek, hogy külön tárgyalja a **neurodivergens és családos írók sajátos kihívásai**t – mindkét esetben egyúttal azt is igazolva, hogy egyik állapot sem gátja a sikeres írói karriernek. Az időmenedzselés egyik érdekes problémaköre az az általános tapasztalat, hogy nagyon sok időt elvesz a korábban megírt részek átnézegetése minden alkalommal, amikor újra nekiülünk az írásnak. A kutatásban megszólaló szerzők egyike megoldásként a **„zárási rituálét"** javasolja: hagyjunk zárójegyzeteket mindazoknál a részeknél, amelyekre legközelebb

vissza akarunk térni, és írjuk le, hogy milyen úton tervezzük folytatni a gondolatmenetet. Így legközelebb rögtön belemerülhetünk egy-egy részproblémába anélkül, hogy minden alkalommal át akarnánk tekinteni a teljes képet. A másik kapcsolódó téma, amely kevesebb figyelmet kap az íráspedagógiai szakirodalomban, **írási állóképesség**ként, tartós írási teljesítőképességként fordítható legjobban magyarra (writing stamina). Talán nem is gondolunk rá, hogy a komoly kognitív megterhelést jelentő írásképességet is gyakorlással kell edzeni – az egyik nyilatkozó író szerint, ugyanúgy, mint a súlyemelésben, a rendszeres gyakorlás során fejlődik a tartós koncentráció és fókuszált figyelem képessége. Az érzelmi állóképesség akkor is fontos, ha nem a terveink szerint alakulnak a dolgok, vagy mentálisan fáradtnak, kiégettnek érezzük magunkat. Egyszerű, de fontos tanács, hogy ilyenkor gyakoroljunk megértést önmagunkkal szemben, és lépjünk tovább: tervezzünk újra, kezdjünk kis lépésekben és próbáljunk ki új rutinokat.

A 2. rész utolsó fejezete **a tudományos írás szociális beágyazottságára** irányítja a figyelmet. A másokkal való együttműködés mentorálás, kollaboráció vagy írástámogató csoportok formájában elősegíti a szakterületi ismeretek frissen tartását, ötleteket, visszajelzést, megerősítést ad az írásfolyamat során. A legfontosabb üzenet az **írás interaktív jellege**: a szociális hálóban működő tudományos kommunikáció, a közönség igényeihez igazított tartalomtervezés. Különösen a fiatal oktatók, kutatók számára rendkívül fontos a támogató mentorálás, a tapasztaltabb kollégákkal való együttműködés, közös tanulmányok írása, intézményi publikálási lehetőségek biztosítása, valamint kutatási pályázatokhoz való hozzáférés. A szerző vizsgálatában szereplő kezdő kutatók arról számoltak be, hogy a mentorokkal való együttműködés minden esetben pozitív, szakmailag gazdagító élmény volt számukra. A közös munka során a tapasztalt szakemberek modellezték a kutatás és írás folyamatát, egyszerű, közérthető formában megosztották megfigyeléseiket és tapasztalataikat, ezáltal fejlesztették a diszciplináris gondolkodást és demisztifikálták a tudományos kutatás hétköznapi gyakorlatát. A szerző rámutat, hogy a **szakmai kapcsolatrendszer** létrehozása és működtetése ugyanolyan súlyú és tudatos tervezést igénylő feladat, mint a kutatás és írás, és számos tippet ad arra vonatkozóan, hogy kezdő kutatók hogyan tudnak leghatékonyabban együttműködni tapasztalt kollégáikkal és hogyan építhetnek kollegiális kapcsolatokat intézményen belül és kívül. A szociális hálókban megvalósuló szakmai együttműködés egyik kiemelt hozadéka a kollégák, mentorok és lektorok által nyújtott támogató visszajelzés. Amint a szerző rámutat, a publikáció elősegítése céljából adott visszajelzés fő feladata a kutatás dokumentálásával és a kutatási beszámoló retorikai megvalósításával kapcsolatos szakterületi elvárások közvetítése, valamint annak elősegítése, hogy a szerző a leghatékonyabb módon fogalmazza meg a tudományterülethez történő egyéni hozzájárulását. Gyakorló lektorként is érdeklődéssel olvastam a könyvben megszólaló írók hatékony lektori vélemény megfogalmazásával kapcsolatos tapasztalatait, amelyek közül kiemelkedik a szakterülethez illeszkedő érvelés vizsgálata: értékeli, újraértelmezi-e a szerző a felhasznált szakirodalmat, megfelelően illeszkedik-e az új kutatás a szakterület kérdésköreihez és módszereihez, világosan elkülöníti-e a szerző saját hozzájárulását, figyelembe veszi-e az olvasóközönség érdeklődését. A pozitív véleménynyilvánítási

technikák másik köre a stílusra vonatkozik, amelyről, úgy gondolom, nem lehet eleget beszélni. A szerző hangsúlyozza a direkt visszajelzés fontosságát konkrét javaslatok és e javaslatok indoklása formájában, ugyanakkor felhívja a figyelmet a támogató, konstruktív kritika fontosságára, amely a szöveget alkotó íróhoz szól és segíti őt az új tudás létrehozásában a szakterületi keretek megtartásával.

Az íróvá válás és a tudományos írás folyamatainak komplex és személyes írói hangokat megjelenítő bemutatása során Driscoll meggyőzően bizonyítja, hogy a tudományos írás sokkal több, mint egy írásmű tartalmi és technikai létrehozása. Az írás nem tanulható meg egyik napról a másikra: hosszú gyakorlási és szocializációs folyamat eredménye, amely során a szerző a tudományos közösség aktív tagjává válik és megszületik szerzői identitása (vö. Matsuda 2015). Így lesz e folyamat önismereti utazás, amely során az írók megtalálják azokat az értékeket és üzeneteket, amelyek képviselete motiválja őket arra, hogy időt találjanak az írásra, saját célokat tűzzenek ki és valósítsanak meg. A szakterületi ismereteken, retorikai kultúrán, magas szintű elemző és szintetizáló képességeken túl, elengedhetetlen az érzelmi reziliencia fejlesztése, hiszen a tudományos írásnak többnyire komoly karriertétje van, magasak a minőségi elvárások és nagy az elutasítás kockázata. Az érzelmi menedzselésben és a szakterülethez való kapcsolódásban kulcsszerepet játszanak a szociális készségek is, amelyek által létrehozhatók a támogatás, mentorálás és együttműködés komplex hálózatai.

Bár Driscoll hangsúlyozza, hogy könyve az MI intenzív megjelenése előtt készült, így nem vizsgálta szisztematikusan szerepét a tudományos írásban, összességében aggodalmát fejezi ki az MI által ígért (és sokak által üdvözölt) kognitív munkateher csökkentéssel kapcsolatban, amely személyes tapasztalataimmal is összecseng. Számos tanulmány mutat arra (Gerlich 2025; Kosmyna et al. 2025; Shum et al. 2025, idézi Driscoll 2026: 8), hogy az MI-használat negatív hatással van többek között a kritikus gondolkodásra és memóriakapacitásra, valamint az írástevékenység alatt alacsonyabb agyi aktivitást eredményez. Amint azt a könyv számos pontján kiemeli a szerző, a tudományos írói készségek jelentős része a nehézségek leküzdése során szerzett tapasztalat, intuitív tudás és önismeret talaján fejlődik ki. Ma még nem látható, hogy az MI hogyan hat majd e folyamatokra, és a kritikátlan MI-használat során elvesztett készségek helyett megjelennek-e majd újak, amelyek legalább olyan hatékonyan támogatják az emberi kreativitás kibontakozását és az új tudás létrehozását, mint az MI előtti stratégiák.

Dana Lynn Driscoll könyvét érdeklődéssel forgathatják a tudományos írás iránt érdeklődő egyetemi hallgatók, írásoktatással foglalkozó oktatók, valamint a tudományos pályát fontolgató és aktívan művelő szakemberek is. Bemutatja e pálya szépségeit és kihívásait, emlékeztet a tudás létrehozásának és megosztásának társadalmi fontosságára. Ugyanakkor kritikus hozzáállásra ösztönöz azzal kapcsolatban, hogy e komplex kognitív, szociális, személyiségfejlődési és önmenedzselési folyamat mely részei adhatók át felelősséggel az MI-nek úgy, hogy az továbbra is elősegítse az innovatív gondolkodást, új ismeretek létrehozását és az ember intellektuális fejlődését.

Irodalom

Amirjalili, Forough – Neysani, Masoud – Nikbakht, Ahmadreza 2024. Exploring the boundaries of authorship: A comparative analysis of AI-generated text and human academic writing in English literature. *Frontiers of Education* 9, 1347421. https://doi.org/10.3389/feduc.2024.1347421

Casal, Elliott – Kessler, Matt 2023. Can linguists distinguish between ChatGPT/AI and human writing? A study of research ethics and academic publishing. *Research Methods in Applied Linguistics* 2/3, 100068. https://doi.org/10.1016/j.rmal.2023.100068

Deep, Promethi Das – Yixin, Chen 2025. The role of AI in academic writing: Impacts on writing skills, critical thinking, and integrity in higher education. *Societies* 15/9, 247. https://doi.org/10.3390/soc15090247

Ling, Elisabeth 2023. 03. 26. AI widening the gap between humanities and STEM worlds. *Harvard Technology Review*. https://harvardtechnologyreview.com/2023/03/26/ai-widening-the-gap-between-humanities-and-stem-worlds/ (Letöltve: 2026. 02. 23.)

Matsuda, Paul Kei 2015. Identity in written discourse. *Annual Review of Applied Linguistics* 35, 140–159. https://doi.org/10.1017/S0267190514000178

Revell, Tom – Yeadon, Will – Cahilly-Bretzin, Glenn – Clarke, Isabella – Manning, George – Jones, Jasmine – Mulley, Clare – Pascual, Rafael – Bradley, Natasha – Thomas, Daniel – Leneghan, Francis 2024. ChatGPT versus human essayists: An exploration of the impact of artificial intelligence for authorship and academic integrity in the humanities. *International Journal for Educational Integrity* 20/18, 1–19. https://doi.org/10.1007/s40979-024-00161-8